

«ХАЛКЪНЫ НАМЫСЫ, БЕТИ КИБИК – АКЪ, ТАЗА»

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Сезюню ахырында Боташ улу анга бу конференцияны кыруарга болушангага – Мечиланы Кязим атлы культуру фонда, аны директору Аппайланы Ларисага, «Эльбрус-Стар» атлы жандаурулук маданият фонда, аны директору Биттирланы Людмилага да жюрек ыразылыктын билдиргенди.

Андан сора Къобанланы Расул селешгенди. Ол айран бизни миллет байлыгыбызды, аны сакларга борчулбуз деген акылны эсертгенди. «Адамла бир тюрлю бир затлары бла айырма болады бир бирден. Айран бизни аллай энчи белгилениди. Бар тюрк халклары, кавказ миллетлени да суйген ичигериди. Бу жыйылыуда биз, бери келгенге, билимди кыруарга дашларыбызга тынгылап, айранган илму жаны бла кырап, аны юсюнден кеп жангы зат билдирбиз деп сакыйламы», – дегенди ол.

Биттирланы Анатолий, конференцияны маганасын белгилеп, айран биология жаны бла бек кючю ичиге саналганын, анда бизге керекли кеп бактерия болганын чертгенди. Аны бла бирге ол айранны тюрлюлери кеп болганын белгилегенди. Алай болуп турганлай да, бирчалары окъуна малны турган жери бла байламлы башха тюрлюле болуп чыккыларын, аны сылтауларын да анылатханды ол. «Кеп жыйлыклада болганма, анда айранны татуунда, аны кыруарында болганын бактериялары да тинтгенме, алай, мени усталыгым паразитология бла байламды да, аллай толуп илму иш бардыралмагъанма. Болсада технологиясы бир болуп

турганлай, аны кеп тюрлюлюгюне уа эс бурганлай келеме. Айранны бийик энергетикасы барды, аны кыруарында болган затлагъа биологиясы активне вещество дейдиле, адамны чархына ала тыч сингендиле». Дагыда профессор фермер мюлкленди кеп этерге керек болганын, малдан алынган продукцияны сатыу-алуу жолларын кючлерге, аны маганасын кенг жаярга кереклисин да чертгенди.

Уяналаны Борис а, экономика жаны бла кырап, аны бла байламлы, бизни халкыбызга сауулган малла берген хайыр къаллай бир магананы болурга болуугун, алай а биз, таулула, малдан кенг бола барганыбызны белгилегенди. «Къашхатауда бир узун болмагъан орамда айланганма да, анда жыйырма бла эки машина барды, ийнеклени санлары уа жалаанда экиди. Ол а биз ата-бабаларыбыздан къалган усталыкыга кырай кыраганыбызны, аны хайырлана билмегибизни юсюнден айтады», – деп, жарсыун билдирди, ол затха эс бурурга чакырганды жамауаны.

Улбашланы Асият, Нальчикде сабий консультация поликлиниканы таматасы, айранны сабийге не хайыры болганын, аны кыайсы тюрлюсю не ауруулары бакъганда хайырланганын юсюнден тынгылы хабар айтханды.

Бачиланы Хамзат а миллетибизни аты бла байламлы айранны ызын юзюмге кереклисин белгилегенди. Атасы Тебо, керти таулу киши, аны анча тюрлю дарманлыгы болганын, кыруар бергенин, кюч къошханын ата-бабадан билип, сабийлерине этдоргенди. Хамзат миллет аш-азык культураны саклауда бу жыйылыуу, бола келген

Мечиланы Таука бла Боташланы Мусса.

фестивальны да маганаларын энчи чертгенди.

КъМР-ни сыйлы устасы, Кенделен эли биринчи школуну ана тилден бла адабиятдан устасы Газаланы Аслиян эли тынгылы хазырланып келгенди конференцияга. Аны «Айран – саулыкуну башы» деген докладны жыйылгана эс буруп тынгылаганды. Ол сезюню шаркъ таурух бла башлап, сют ашланы, ол санда эчки сютно да саулыкыга не бла жараганын айтып, аны кеси сынаганын да билдиргенди. Ол къаллай бир аурууну башын кесгенин, аны дайым хайырланып турганла кеп жашаганын да черте, Аслиянган саулыкуну адам иги ишле этерге таукул болганын да эсертгенди.

Ол келтирген юлголеден тынгылаганла мыстындау къанын кетюрюнгенин тап этгенин, эминаны заманында белгиле врач, Нобель саугасын алган Илья Мечников дарманга молочнокислый бактериялары ачханын, белгиле биолог Лидия Суриныны тинтиулерине кере, саулыкуну болурга суйген адам кесини жериндеги затладан этилген аш-азыкны хайырланырга

керегин, дагыда кеп башха зат билдиргенди.

Конференцияны ишине онлайн халда Къазахстандан Малчылыкны бла мал ашны хазырлаууну илму-излем институтуну правленини председателини къуллугун болжаллы халда толтурган, ол республиканы «Арап къумалы атла» деген ассоциациясыны президенти Нурлан Телевласов эмда Къазахстанны халкларыны ассамблеясыны члени, Павлодар областыны сыйлы инсаны Байрамкулланы Мариям, Ингуш Республикадан Магас шахарыны администрациясыны алгыннгы таматасы Беслан Тчочев селешгенди. Тюркден Аджиланы-Кипкеланы Къарча уа ыннасы юйретгенича айран уютууну технологиясын кертюзгенди.

Конференция жылыуу халда этгенди. Аны ишин «Къабарты-Малкъар» ВТК телевиденияны жаш телю бълюмюню редактору Малкъарланы Карина бла экономика жаны бла ишленген Уяналаны Керим бардыргандыла.

МУСУКАЛАНЫ Сакнат.
Суратла авторнудула.

ШКОЛ ЖАШАУ

Тюз ниетлени кыруагъан дерсле

Быйылгы окъуу жылда Бабугентде Х.С. Делпу улу атлы 2-чи номерли кадет школда 174 кадет бла жангы келген окъучула билим алыкъдыла. Эпидемиология болумга эмда чекленуу излемлеге кере Билимини эм Кыраллыкны кюлерине жораланган линейкала кеп адам жыйылмагъанлай бардырылгандыла. Байрам халда жасалган плацда 6-чы, 9-чу, 10-чу классла тизилгенди.

Жаш адамланы алгышларга атлары айтылган къонакыла да келгенди. Аланы санында РФ-ни Саууланган кючлерини запасадагы офицерлерини «Мегаспир» ассоциациясыны таматасы, запасадагы полковник, «Россейни жаш интеллектуаллары» Битеуеллек жамаут организацияны вице-президенти **Атайланы Жашарбек**, РФ-ни Саууланган кючлерини запасадагы полковник **Евгений Смирнов**, «Аскер къарындашылык» жамаут организацияны Къабарты-Малкъарда бълюмюню таматасы, чекчи аскерлени

подполковник **Гелястанланы Барасбий** эм башхала да болгандыла. Алтынчы жашла назмула окъугандыла, Гидаланы Жамила «Ата журтну къоруулаучулары» деген журны айтханды. Школну директору **Эрмстауаны Абдурахман** а, жыйылгандыны жангы окъуу жыл бла алгышлап, алагда кюч-къарыу, саулык, жетишилме тежегенди. Ызы бла

кадетле класслага атлангандыла, анда къонакыла да къошулуп, «Кишиликни дерслери» этгенди. Абаданла жаш адамла кеслерини аскер жолларыны, өз жерге кертиликни юсюнден хабарлагандыла. Аллай сагъатла, сѣзюс, ъсөп келгенлени эслеринде сакъланадыла эмда тюз ниетлеге жол кырайдыла.

Андан сора да, байрам кюнде класс сагъатла бардырылгандыла. Ала уа Илмуну эм жангы технологияны жылына жораланган дерслега озгандыла. Х.С. Делпу улу атлы 2-чи номерли кадет школну келечилери хурметли къонакчыларына магъаналы юйретуу иш бардыргандыла, къайгырыулыклары ючюн жюрек ыразылыкларын билдиргенди.

АЙДАБОЛЛАНЫ Джамия.

Эришпу

Инсанланы праволу билимлерин игилендирип мурат бла

Асламлы информация органланы араларында «В фокусе – права человека» деген битеуроссей конкурс бардырылады. Анга адамны эркинликлерин къоруулаууну эмда право саклаучулары ишлерини юслеринден жазган журналистле бла редакцияла къатышырга болуукдыла. Эришпулени Россейде Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный эмда РФ-ни Журналистлерини союзу бардырадыла.

Конкурс жамауаны эсин инсанланы эркинликлерин къоруулауу, право саклаучулары ишлерине буру, къырал эм муниципал власть органланы, жууаплы къуллукчулары

ны жанындан адамны праволарына бузуклыклары азайтыр мурат бла кыруалды.

Ол юч бълюмге юлешинип бардырылады. «Эркинликле жангытылгандыла» номинацияда право саклауу ишине юсюнден жазылган материалла кертюзюледиле. «Право саклауда эм иги сынаула» деген бълюмде уа инсанланы конституциялы, социал эм башха эркинликлерин къоруулауу бла байламлы ишлене бериге болуукды. Ол санда кыйын жашау болумга тюшген инсанланы юсюнден жазылган статьялары.

«Праволу битеулу билим бериу»

номинацияда кертюзюлген материалла уа къыралда инсанланы эркинликлерин, аланы къоруулаууну юслеринден билимлерин, право культураларын игилендириуге бурулуурга тийишлиди.

Алай бла конкурса къатышырга суйген журналистле, редакцияла 10 ноябрьге дер комиссияга заяканы эмда материалга ссылканы бериге керекдиле (электрон адрес konkursprava@mail.ru).

Хар бълюмде да айырмалыны журни сайларыкъды. Хорлаганланы атлары 10 декабрьде белгиле этиликдиле эмда алагда дипломла бла эзде къаллык саугъала берилдикдиле. Анга аталган къууанчылы жыйылыу Адамны эркинликлерини кюнюн белгилеуну чеклеринде бардырыллыкды.

Бизни корр.

Жамаут папата

Аманлыкчылыкны бир болуу хорларыкъды

Къабарты-Малкъар Республиканы Жамаут палатасында «Терроризмге къажу юрешде жамаутны маганасы» деген темага жораланып, «тѣгерек стол» бардырылганды.

Жамаут палатаны таматасы Хазратали Бердов белгилегенге кере, ючюню сентябрь Терроризмге къажу юрешде бир ниетлиликни юнюню, сора Беслан шахарда болган бушуулу ишлени эсгеруу юнюню. Ол заманда анда терсликлери болмаган жюзле бла адамла ѳлгендиле, асламысында, тиширула бла сабийле.

Х. Бердов жыйылганада КъМР-де 2005 жылда 13 октябрьде болган ишлени эслерине тошюргенди, ол кезиуде Нальчикни право саклауу органларына 150 боевик чабыулулук этген эдиле.

«Шѣндю Россейде, Къабарты-Малкъарда да террористле хазна баш кетюремидиле. Алай шѣндююлю террористле ахырда бир жанына кетмегендиле, болумга кере кеслерин жарашдырып турадыла. Аланы жалаанда бирлешсе хорларга болуукды, бир бирни анылап ишлесек», – дегенди Х. Бердов, сора ол жыйылыуа къатышханы кеси оюмларын да билдирип, тынгылы предложенила айтырга чакырганды.

Къабарты-Малкъар Республиканы экстремизмге къажу юрешде ишлени бардыруу жаны бла министр Залим Кашироков айтханга кере, «Терроризмге къажу юрешде бир ниетлиликни юню» деген сѣзлени маганасын анылап, ол маганалы жумушуну тамамлауда бир ниетлиле бирлешип эмда жамаут институтланы болушуклары да болмаса, иш къыйматлы бардырылмазлыгын чертгенди.

З.Кашироковну оюмуна кере, терроризм бир жанына кетмегенди, ол битеу адам улугъа уллу къоркъуу болгандыла къалады.

Арт кезиуде терроризм геополитика соруулары тамамлауда хайырланыла, аллай ишле Жюуукъ Востокда, Сирияда, Иракда болгандыла, Шимал Кавказда да алай этерге кюшгендиле.

З.Кашироков террористлени къолларындан ѳлген право саклауу органланы, жамаут эм дин къуллукчулары келечилерин унутмазга чакырганды.

«Бизни бирлешип ишленебиз кюч береди. Алыкыа къайгыла бошалмагъандыла, ол заманда Нальчикде болган бушуулу ишле энта да унутлмагъандыла», – дегенди министр. Сора З.Кашироков, терроризмни жалаанда бирлешип ишлеуу бла хорларга болуууну чертип айтханды.

КъМР-ни прокуратурасыны келечиси Алим Мирзов бир ниетли болуп ишлеуу маганасын белгилегенди эм республикада къырал власть органла терроризмге бла экстремизмге къажу юрешде кеп затла этгенлери айтханды.

А. Мирзов ачыкълаган шартлага кере, озгъан жылла бла тенгелендигенде, республикада террористлени баш кетюрюлери иги кесекге азайгъ-

анды, аны бла бирге аланы шѣндюю болумлага кеслерин тап жарашдыргандыларын, ол санда адамланы терс жанларына бурурга Интернетни тири хайырланганларын да чертгенди.

«Власть органланы, право саклаучулары эм жамаутны баш борчларындан бири, не да этип, терроризмге къажу суюлудю», – деп билдиргенди А. Мирзов.

КъМР-ни миллетлени ишлери жаны бла эмда жамаут институтла бла байламлыкла жюрютуу министрни къуллугун толтурган Анзор Курашинов айтханга кере, жашау шѣндю терс барады, аны бла байламлы жаш телюню дуняйга къарамы, эспилиги да алгъа келеди.

Дагыда ол министр хар жаш адам бла да ушакла бардырып туралмайды, былайда жамаут институтла, дин жаны бла ишленген биргилеуе алага болушукла келедиле, ишни иги бардырадыла деп эсертгенди.

Тобешиуну ахырында Х. Бердов кетюрюлген соруулары республикада жашаган хар инсанга магъаналылыктын чертгенди.

Бизни корр.

УСТАЛА

Эмликеринден ыразылык таба

Халкъда: «Кийимлерине кере тюбейдиле, акылына кере уа ашырадыла» деген сѣз юйорюидю. Алайды да, хар ким да, бютюнда тишируула, не заманда да ариу кийимге суйгендиле. Адам кесини санына, чархына келишген кийим кийсе, ол учу къумачдан болса да, къалай ариу кертюнеди.

Аны эсге алып, Хасанияда ательеде ишленген огурулу жумушларын келлерин салып тамамлайдыла. Хар келгенни жюрегине жетер, быстыры санына тап жарашыр ючюн къолларындан келгенни, усталыклары аймадыла.

Бу предпритияны Хасанияда жашаган Аккылыны Аминат кырагъанды. Ол айтханга кере, бери кийимле, башха затла да тикдирге кепле келедиле. Аланы араларында бу элде жашагъанла, тышындагыла да бардыла, бирле уа почта бла заказла береди. Жумушларын мында тындырырга суйгенле келден-кел бола баргъанлары бла байламлы улуракъ мекямга да кетгендиле. Бери келген адам, кийимле тикдиргенден сора да, керекли къумачны, терезе-эшик жабыулары, алагда къошакъланы да сатып алырга болуукды.

«Баш кюнюбюз болмайды, бирде уа шобат, ыйых кюнде да ишлерге тюшеди. Шахарда эки терезеге тынгылы жабыулары тигер ючюн алтымыш минг сомдан кеп айтадыла, мында уа тюз да аллай заказны 30 минг сомга этерге болуукды. Мында ишин тынгылы билген уста Бѣзюланы Аминат ишлейди. Ол тикген затла базарда сатылган тыш къыраллыладан иги туйюл эселе, осал туйюлдюле, –дейди Аккылы Аминат.

Къумачны, гуржабаланы да Ами-

нат кеси сатып алады. Аны ючюн узакъ, жууукъ жерледе базарлага барады. Алай заказчы биргесине келтирсе да угъай демеиди.

Терезе жабыууну тикгенден сора да, Аминат кеси барып, заказчыны юйюнде тийишли жерге тагъады, тизгинин тап жияды. –Алай этмесенг, кепле аны бош алай тагыуп къоядыла, аны уа «татыуу» чыкъмайды. Терезе, эшик жабыу ариу тигилгенден сора да, жеринде ариу, омакъ кертюнюрге да керекди, – дейди Аминат.

–Бир жол, заказны толтуруп, бир юйге терезе жабыуун тагъарга барама. Тагъабыз, ариу тап тизгинин да жияма. Сора башха отуларында жабыулары кереме. Ала багъалыла болуп, кѳзге уа артыкъ аламант кертюнемей эдиле.

Ыразы эсенг, бу жабыулары жанларына бир тюрсюг къумач тигип, кѳзге ариу кертюнюрча, жюрекини да къууандырырча этер эдим, дейме. Тишируу ыразы болуп, жабыуларын олсагъат тешип, береди. Бир ыйыкъ да озгунч, келтирип артка тагъама. Ма ол заманда юйюне иесини къууанчын кертюрге керек эди. «Аз затчыкъдан хар не да бир бек тюрленеди!» –деп къууана эди ол, –дейди Аминат.

Таулу устаны мастерскоюна къууанчла бардырылуучу уллу отулаула стол, шинтик тышла, терезе жабыула да тикдирге заказла кеп эмда терк-терк келедиле. Нальчикде кеп ресторонала, ол санда «Марал», «Джамияла», «Мурад», «Элбрус», дагыда кеп башхалада да эки Аминатны къол ызларын кертюрге болуукды.

Аминат тигиу, бичиу этиуу бла чекленип къалмай, кюн сайын да жангычылыккага эс бурады. Ала-

ны мычымай ишинде хайырланады. Аны бла бирге уа кеси да тюрлю-тюрлю фасонла чыкъарады.

Бу ательеге алыкыа таргытып, келкъалды этип адам къайтмагъанды. Хау, заказчы заманында айтханларыча битдиралмай, бир эки-юч кюнге кечиккен кезиуде болгандыла. Бѣзюланы Аминат жигер ишичиди, арыдым, бююнча ишими къоыйым деп сылтаула этмейди. Ангылайды, заказчыны жумушун заманында эмда тынгылы этерге керек болганын.

Инстаграмда бу ательеини энчи бети да барды. Анда тикген затларыны суратларын терк-терк кертюзтедиле. Кепле аланы кертюп да заказ этерге келедиле.

Аминатны юйюрю, сабийлери, саусуз, къарт къайын анасы да бардыла. Ишге керек заты болса, олсагъат рулу артына олтуруп, Нальчикге, Горькеводскке, Хасавюртха да жетип, керекли затын алып келеди.

Бу кюнде уа тигиу этген устала элде эки къатлы бир юйюне жыйрмадан артыкъ терезесине жабыула тигип такъгъандыла. Ишни къоылга алырны аллында уа, Аминат заказчыны юйюне барып, отуларында къабыргаларыны, диванларыны, полда кюйюзлерини тюрсюнлерине тынгылы къарап, заказчы бла да иги кесек «даулашпы», алай тикгенди. Алгъа аланы кѳз къарамлары бирге артыкъ келишкен эселе да, уста тигуучо болумну айтып анылатхандан сора, ишекли болганына да къарамай: «Охо, сен айтхан болсун, дегенди юйюне иеси». Тигип, этип терезелеге тагыып, тап жыйгандан сора уа, заказчы терс болганына женгидирп, кечиглик да тилегенди.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

Эл мюлк

Тирлик жыйыу кыстауду

Республикада терек бахчылык мюлкледен алмаланы жыйуу барады. Наныкыла ѳсдюрюу бла кюшрошгенде да тирилгендиле. Эл мюлк минд-

стерстводан билдиргенлерине кере, бюгонлюкге алмаладан, эрикледен, кертмеледен эмда башха жемилшелден жюз минг тоннадан аслам жыйыл-

ганды. Алмала кѳбюсюнде терк бишген, артыкъ кеп заман сакъланмаучу сортладыла. Ведомствода айтханларыча, аланы машиналага жоуклеп башха регионлага жибердиле. Талай ыйыкъдан а кюз эмда къыш сортланы жыйыу башларыкъды. Аланы уа жемилшени буздурмай саклауу объектеге ташырыкъдыла.

Иели мюлкледен эмда предпритиялада нанькъланы жыйыу да тири барады. Бюгонлюкге быллай тирликини ауурлугу 1,2 минг тоннага жетгенди. Эсге сала айтсакъ, бытыр республикада жемилшелден бла нанькъладан 517,3 минг тонна жыйылган эди. Ол а ары дери болмагъанча аллай бай тирликке саналганды.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

Борчларын жетишимли тамамлайдыла

РФ-ни Суд приставларыны федерал службасыны КЪМР-де управлениясында озган юч жылда эмда 2021 жылны биринчи жарымында тамамланган ишлеге жораланган төрели пресс-конференция болганды. Анда доклад бла КЪМР-ни баш суд приставы, ич службаны полковниги Бауаланы Каллетни жашы Ахмат шертгенди. Докладда келтирилген шартла толу маганалдыла. Управлениада ишле-генле аланы бююларна салынган борчу жетишимли тамамлагандарын чертип айтырчады. Аны себепли, ол тарихлени белгилерге тийишлиди.

КЪМР-де Суд приставларыны федерал службасында производствода 836.256 иш бар эди. Хар суд пристав 6.016 ишге кырааганды. Управлениада ишле-генле борчу болганладан, законнга тийишлиликде, аланы заманында төлөр-ча, битеу мадарланы толтургандыла. Ала уа: уголовный, административ жууапха тартуу, Россей Федерациядан тышына чыкмазча мадарла этиу, транспорт амалданы, мюлк-кюн да сыйыруу эдиле. Аланы хайырындан борчу болганладан иги кесек аха алынганды.

Озган жылны бу кези-уо бла тенгешдиргенде, ишлеринде жетишимле эсленгенди. Бауа улу айтханга кере, толтуруучу

производстволаны саны да иги кесекке азайганды. Битеу да борчу болганладан тыйылган аха 1,7 миллиард сомга жетгенди. Озган жылны бу кезиуо бла тенгешдиргенде, 30,8 процентте өсгенди. Бюджет-ни битеу торлолерине 731 миллиард сомдан артык өтдюрюлгенди. Ол санда налогладан 480 миллион сом, энчи уполномоченный органла салган тазирледен 103- миллион сом. Быйыл ол 91 миллионга жетгенди.

Республикада жылы берген эмда энергетикалы комплекси хайырына быйылгы жылны биринчи жарымында 273 миллион сомдан аслам аха тошгенди. Аладан электрокоч ючюн алынган 171 миллион сомду. Жашау-коммунал

жумушла ючюн, мюлкно хайырына 27 миллион сом алынганды. Аха төлемелени асламысы физический лицолардыла.

Баш суд пристав айтханга кере, Управлениада ишле-ген суд приставла сабийлерине алиментлени заманында төлемеген ата-аналагга бютюн улуу эс бурардыла. Алай бла балаларына кыайтарылган алиментлени саны 89 миллион сомдан асламды.

Суд приставлары борчларына иш хаккы заманында төлемеген иш беричюлеге контроль этиу да киреди. Бу юннегге производствода сексен бир документ барды. Алагга кере 1,5 миллион сом төлетилгенди. Алай бла айлыкны заманында бермеу жаны

де бюджетте 83 миллион сом тошгенди, - дегенди тамата суд пристав.

Приставла быйылгы жылда судледе эмда КЪМР-де жарашдыруучу судьялары участкаларында бардырган 11 924 жыйылынуу кыоркыуузлугун, 2155 инсанны судге келерин да жалчыхандыла. Судлеге барганла бир-гелерине эркин этилмеген 3443 затла келтиргелени ачыклагандыла. 561 административ жууапха тартуу иш кыраагандыла. Алай бла законнга чыре келген кеп ишге тийгез салынганды.

Ахмат Каллетович управлениада ишле-генле инсан-лары коллекторладан коруула-гандарын да айтханды. "Быйылгы жылда он об-

ращениагга кыаралганды, алагга кере административ правога бузуклык этген-лерини юсюндөн судге протокола жиберилгенди", - дегенди ол.

Управлениада ишле-генлени тириликтери эмда кеп торлю мадарланы хайыр-ланганлары бла байламлы республикада жашаганла тазирлерин, алиментлерин, налогларын, аренда эмда башха торлю төлеулерин заманында эмда толусунай төлеп кытулурча этиледи. Эркинликсиз, кеси алына ишле-ген дегенча сылтаула да иги кесекке азайгандыла, республиканы бир-бир районларында уа аллай затла жокну орунундадыла. Алай бла РФ-ни Суд приставларыны федерал-ный службасыны КЪМР-де управлениясында кыул-лук этгенле республиканы кырал власть органлары бла бирге ишле-гендиле эмда ишлеркиди. Аны бла бирге ала суд эмда башха актаны хайыры толтурурга хазырдыла. Бизни управление тамамла-ган ишлери бла байламлы Рос-сейде экинчи эмда ючюн-чю жерлени алады, деп бошаганды сёзюн баш суд пристав. Андан сора ол журналистлени соруулары-на жууапла бергенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Сураты автор алганды.

Тау адетлеге кере

Бу кунледе Хасания элде жашаган Холаланы Алимни жашы Ислам бла Каменкадан Жансуйла-ны Жамболатны кызы Тамара ююр кыраагандыла. Эки жаш адам-гга да жууукла, тенгле жыйылып кеп алгышла, узак ёмюр да тежеген-диле. Аланы тойлары тау адетлени битеу иги ышан-ларын саклап, барды-рылганды.

Ислам Сочиде спорт журналистика факультет-ни жетишимли бошаган-ды. Аскер кыуллугун тол-туруп кыайтхандан сора "Нальчик-20" аскер часть-да талай жылны кыуллук этгенди. Жаш спортуу футбол торлюсюн бек сыйгени себепли, школда окуганында Нальчикни "Спартак" клубуну жаш футболчуларыны коман-дасына киргенди. Кеп кере шахарда, республикада, андан тышында да барды-рылган эришуулеге кыа-

тышып, команданы санын-да алчы жерлеге тийишли болуп келгенди. Аскерде кыуллук этгенинде да, частыны командасыны да-ражасын коруулаганды. Атасына болушлук керек болганда, ол аны кыаты-на келгенди. Бусаггаатда аны бла бирге ишлей, башын кечиндиреди.

Тамара Къабарты-Мал-кяр кырал университет-ни медицина колледжине фармацевтика бёлюмоне кирип, аны иги белгиле-ге бошоп чыкканды. Ол Янкой элде аптекада провизор болуп ишле-генди. Элпие бары да ариу тилли, чырайлы, ишин да тынгылы билген кызыны намысын-сыйын кёрген-диле. Алгараакыла уа Тамара Нальчикде "Ва-вилон" аптекада ишле-ге келгенди.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Интернет бла наркотикле сатхандыла

КЪМР-де МВД-ны наркотиклеге кыажу управ-лениясыны полициячы-лары оператив-излеу жумуш бардырган кези-уде Нальчикде экеулен Интернетни хайыры бла наркотикле сатханларын билдинди.

Аманлыкчыла наль-чикки 29-жыллык тиши-руу бла аны нёгер 32-жыллык эр киши болуп чыккандыла. Закон бла аланы жашау журт-ларын тингенлеринден сора, ичинде кыаралдым заты бла элли чулггам, электрон базман, бош пакетчикле да табыл-гандыла. Курткалары бирини хуржунунда уа кызылдым жугуусу бла хайырланылган шприц болганды.

Следствени кези-уде тишируу шахар-да наркотикле салган дагыда юч жерни кёр-гюзтгенди. Алада да кыаралдым затлары болган чергемчикле табылган-дыла.

Экспертиза кёргюзт-генича, сыйырылган па-

кетчикледе 151,86 грамм чаклы героин бол-ганы ачыкланганды. Медицина анализлени этгенлеринден сора, са-тыучула кеслери да нар-команла болганлары билингенди.

Ачыкланган шарт-ла бла байламлы аман-лыкчыла РФ-ни Уго-ловный кодексини 30-чу статьясыны 3-чю кесе-гине, 228,1-чи статьяны 4-чю кесегине тийишли-ликде (аслам наркотик веществола сатханла-ры ючюн) уголовный иш ачылганды.

КЪМР-ни Жамауат палатасыны келечилери эм КЪМР-ни Жамауат палатасыны Аппаратыны иш-чилери **ШИНКАРЁВА Наталья Петровна** анасы дунясын алышханына бушуу этип, анга кыайгы сёз береди.

Эсепле

Урунуу эркинликлери саклангандыла

Шимал-Кавказ эм Юг федерал округ-лада инсанланы айлыкларын төлеу жаны бла законла кыалай толтурулган-лары тинтилгенди.

Россейни Баш прокуратурасыны Шимал-Кавказ эм Юг федерал округлада управлениясы регионда инсанланы урунуу эркинликлерин саклау, хакы төлөмөй жыйылган борчну кетериу жумушлагга баш магана береди. Ведомствону пресс-службасындан бизге билдиргенлерича, эки округда да айлык заманында төлөмөй, 333,2 миллион сом борч жыйылганды. Ол санда СКФО-да - 87,4 миллион сом. Болсада быйылны алындан бери битеулю борчну 173,7 миллионга азайтырга кыолдан келгенди.

Надзор ведомство хар регионда да болумну сюзгенлей турады. Жууаплы органла бла байламлыкыла кыралып, борчну кетериу жаны бла кыалай мадар-ла толтурулгандыла тинтиледи. Жылны алындан бери уа энтта 26,4 миллион сом борч жыйылганы ачыкланганды.

Баш управленияны себеплиги бла прокурорла тамамлаган жумушланы хайырындан 27 минг ишчини урунуу эркинликлери сакланганды. Битеу да бирге 910 миллион сом төленгенди. Ол санда СКФО-ну регионларында - 350 миллион. Ведомстводан белгиле этген-лерича, Къабарты-Малкярда банкрот халгга жетген төрт предриятианы иш-чилерине айлыклары юлешингенди - 24,3 миллион сом.

Регионланы прокурорлары организа-цияла хаккы заманында бермей, борч жыйылганыны юсюндөн жууаплы орган-ла бла билдирмей кыойган кезиулени ачыклагандыла (74 кезиу). Андан сора да, 320 мюлкде инсанла урунуу келишим-ге кыол салмай ишге алынганлары да тохташдырылганды.

Урунуу бла байламлы законлагга 21 минг бузуклык этилени ачыкланган-ды, аланы кетерир мурат бла 2,7 мингден аслам прокурор эсертиу чыгарылган-ды. Алагга кере, 1,5 минг адам дисципли-на, 1,9 минг адам а административ жууапха тартылгандыла. Прокурорла бардырган тинтиулеге кере 89 уголов-ный иш ачылганды.

РФ-ни Баш прокуратурасыны СКФО-да эм ЮФО-да управлениясы регионда урунуу законла кыалай толтурулган-ларын контролда тутады.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлаганды.

КЪАЙГЫРЫУ

Улуу кёллюлюк аслам хатаны сылтауу боллукду

Къабарты-Малкяр кырал бийик-тау заповедникде от тыошере кыоркыууу кезиуде - кюз артында бла жаш башын-да - от салынмазча аслам эс бурулады. Ёртенлени кёбюсю адамны хатасындан болады. Ала жаныуарлагга, битимлеге да улуу заран саладыла. Кюйдюрюлген жерле кеп жылланы ичинде жангыдан чакмайдыла, жаныуарла да азаядыла.

Бююнлюкде энчи саклан-ган жерде 3620 гектар чаклы агач барды, ол а саулай объ-ектни 4,9 процентиди. Аны иги кесеги Башил-Чегем эм Огъары Малкяр тийрелеведи. Тау бет-лени 52 процентинде, кыайн терекле, 21,2 процентинде на-ратла эм башха терекле өседи-ле. Мында аланы кесере, жан-лылагга учулу к бардырырга эркин этилмейди.

От тыошгенден сакларча амаладан бири терк-терк про-филактика бардырууду, адам-лагга болушну аңгылатыуду. Ол себепден заповедникни иш-чилери келген кыонакылагга, кыоншу элдеде жашаганлагга эми башхалагга деп лекцияла, семинарла, тубешиуле барды-

радыла. «Заповедная Кабарди-но-Балкария» деген проектни чеклеринде, школчумла да кы-таылак болушну аңгылатыуду. Ала кыошак халда туристе журюген жерлени тинтедиле. Андан сора да, кыалауурла кюн сайын рейдлеге чыгга-дыла, кёз-кыулак болганла-рындан тышында жерге аугган

тереклени, кир-кипчикни да кетередиле.

Агачча барган хар инсан да от тыошмезча кыоркыуууулу-кыла сак болурга, аны жору-кыларын иги билгере керекди. Аны бла бирге улуу кёллюлюк да аслам хата келтирирге бол-лугун унутурга жарамды. Билмей бузуклык этгенле неда аманлыкчыла админи-стратив жууапха тартыладыла. Алай бла энчи адамлагга - 1500-2000 сом, предпринимат-ельереге - 5000-10000 сом эм биригитиуу келечилерине уа 30 000-100 000 сом тазир төлере-ге тыошмектиле.

Заповедник - ол ёсе келген төлюлеге кыаллык адам улуну байлыкыды. Ол себепден аны кийик торсюно бузулмазгга тийишлиди. Мында бир торлю бузуклыктуу неда ёртөнни эслеген созмай бу телефон номерге сёлешип билдир-ге борчулу: **8(86636)41907, 89287228848.**

ТОГЪУЗАЛАНЫ Лейля,
КЪМР-ни бийик-тау заповеднигини экология бёлюмюно таматасы.

УФСИН

Спартакчылада кыонакыда

РФ-ни УФСИН-ини КЪМР-де управлениясында ишле-ген "Сабийликни онжылгы" программа бла байламлы ишлери судге тыошген асыл-балык болмаган жашчык-ланы Къабарты-Малкярны "Спартак-Нальчик" футбол командасыны кыаууму бла тубешиуге элтгенди. Клуб-ну футболчулары сабийлеге жарау этдиргендиле эмда то-пу кыалай сюрюрге, кыабак эшикке кыалай кийирирге боллугуну юсюндөн мастер-класс кёргюзтгенди.

"Спартак-Нальчикни" баш тренери Хасанби Биджиев

шахарда профессионал фут-болну тарыхыны юсюндөн айтханды эмда жашчыкыла не заманда да ахшы ишлеге итинирча насийхат этгенди. Жашланы футболгга неда спортуу башха торлюсюне сейирлери ёсер деген ышан-ныун да билдиргенди. Нек дегенде спорт адамны не жаны бла да низамлы этеди, кюч, кыары береди.

Тубешиуно ахырында футболчула жашчыкылагга саугыагга "Спартак-Наль-чик" футбол клубу байрак-чыкылары эмда оюнлары-на билетле да бергенди.

КЪМР-де УФСИН-ни тамата психолог Фатима Далога айтханга кере, ала футбол клуб бла келишим этгенди, мындан ары да жашчыкыла футболчула, аланы тренер-

лери бла да дайым тубеше турурча.

Люба АДИЛОВА.
СУРАТДА: футболчула бла тубешген кезиуде.

УЧРЕДИТЕЛЬ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВУСУ

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакينات,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зуухра,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору приёмни - 42-63-01.
Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62, Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛУМЛЕРИ:
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Културга - 42-66-76.
Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окыучула бла байламлыкыла журюютюу эм жазылуу - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кыагыат журютмейди. Къол жазмалагга рецензия этилмейди эм ала артга кыайтарылмайдыла.

Газетде басмаланган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимге боллукду. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюндөн законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууапладыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кёпню алмайды.

Газет Связаны, информация технологиялары эмда асламлы коммуникациялары ишлери жаны бла федерал надзор кыулдуккыуу (Роскомнадзору) Къабарты-Малкярда управлениясында 2016 жылда 19 декабрде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПП № ТУ 07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагга "КЪМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Издательство "Южный регион" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Нильский орам, 5а

Газетлени ислерине тадыруу ючюн КЪМР-ни почта связаны федеральный Управлениясы жууаплады. Телефонла: 76-01-21

Газетлени розничкагга сатыу ючюн КЪМР-ни "Роспечат" акционер общество жууаплады. Телефон: 42-69-34

Газет ыйыкыда юч кере чыггады - геюрге, орта, шабат кунледе.

Номерге графикте кере 19.00 саггагга кыол салынады. 20.00 саггагга кыол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИНИ ЧЫГЪАРГАНЛА:
Мусукаланы Сакينات - дежурный редактор; Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2-чи бетле), Кёрпелены Заина (3,4-чю бетле) - корректорла.

Тиражы 1252 экз. Заказ № 1986

Багтасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атыл проспек, 5
Электрон почта:
elbor_50@mail.ru